

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eneyisa Y'omukristaayo: Ebirimu

Eby'okuwandiika —

EKIBIINA 1:

- I. Okwanjula obulamu bw'omukristaayo.
- II. Okuweereza.

EKIBIINA 2:

- III. Obwetoowaze (Ekyokuyiga ku bulamu bwa Musa).

EKIBIINA 3:

- IV. Obukulembeze (Eky'okuyiga ku bulamu bwa Nekemiya).

EKIBIINA 4:

- IV. Obukulembeze (okwongerako).
 - Okwongera ku ngeri y'obukulembeze bwa Nekemiya.
- V. Empisa yobutefako yekka (Obulamu bwa Francis owa Assisi).

EKIBIINA 5:

- VI. Okwefuga (Obulamu bwa John Wesley). Ekigezo.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eneyisa Yomukristaayo : Ekigezo

Eby'okuwandiika —

Obubonero 20 Bwoyinz'okufuna Mu Bibuuzo Bino

- 1) Nyonyola enjawulo eriwo wakati w'okuba omuweereza n'okuba aweereza obuweereza (olup. 6-8).
- 2) Yogera ku nono biri enkulu engeri obwetowaze gyebufanana (olup. 11-13).
- 3) Yogera ku bwetowaze mu ngeri Musa gy'atetunulira nga ye (olup. 18-19).
- 4) Yogera ku ngeri satu Nekemiya omukulembeze bweyazangamu'abantu be amaanyi (olup. 29-31).
- 5) Yogera ku ngeri Nekemiya omukulembeze gyeyasobola okudangamu okuwakanyizibwa (olup. 31, 32).
- 6) Nyonyola engeri eddembe ne sanyu gye byali nti bye bibala ebyava mu ngeri Francis ow'Assisi gyeyatambulira mu bulamu obwokwekyawa (olup. 36, 37).

Obubonero 10 Bwoyinz'okufuna Mu Bibuuzo Bino

- 1) Nyonyola mu bufunze akalombolombo “k'okunaaza ebigere” (olup. 4).
- 2) Laga okugaana okuweereza mu binyomebwa bwekuli okusinza ebifananyi (olup. 5-6).
- 3) Obwetowaze obukyamu bwe buluwa (olup. 10, 11)?
- 4) Okusaba nobwetowaze bikolagana bitya (olup. 13)?
- 5) Nyonyola mu bufunze ebyafaayo byekitabo kya Nekemiya (olup. 22).
- 6) Laga engeri Nekemiya gyeyalinamu obugumu nobwesigwa mu Katonda (olup. 23).
- 7) Nyonyola engeri Nekemiya gyeyewala obuzibu bwobutenkanyankanya buyinza na buvunanyizibwa (olup. 28).
- 8) Nyonyola enkola ya Nekemiya okuzaamu abalala amaanyi (olup. 29).
- 9) Laga engeri emu Nekemiya gyeyakulemberamu mu ngeri y'okwewayo nga sadaaka (olup. 33).
- 10) Waayo emu ku biraga empisa za Nekemiya (ku nkomerero) era ojulize (olup. 35).
- 11) Nyonyola ekigendererwa kyomuntu obutayagala bulamu bwe ye (olup. 36).
- 12) Nyonyola mu bufunze enjawulo eriwo wakati wokwefuga n'okufugibwa (olup. 39).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

I. Okwanjula eneyisa y'omukristaayo.

Eby'okuwandiika —

A. Empisa: Amazima gekyo kyoli neky'okola.

1. Empisa kisingawo nyo ku bigambo nga "eneyisa yomuntu"nendabika ye." Empisa kyekyo kyoli. Gemazima gekyo agali emabega wekyo ekirabika. Gemazima gebyo ebirabikira mu neyisa zomuntu.

2. Kigambibwa nti:

Ky'olowooza kyekyo kyeweyagaliza okubeera.
Abantu kyebakwogerako ky'oli.
Empisa zo kyekyo ddala ky'oli.

3. Empisa zaffe nga bweziri nobulamu bwaffe bwebuli. Era kigambibwa nti:

Bwetusiga ekirowoozo, tukungula kikolwa.
Bwetusiga ekikolwa, tukungula muze.
Bwetusiga omuze, tukungula mpisa.
Bwetusiga empisa, tukungula bulamu.

B. Ebiri mu ssomo lino.

1. Essomo lino liyigiriza ezimu ku nsonga ezisinga obukulu mu mpisa z'omukristaayo. Okuyita mu ssomo lino tujja kulabira ddala bulungi omukristaayo y'ani era kiki kyakola.
2. Bino byebyokulabirako eby'empisa byetugenda okuyigako:
 - a. Okuweereza(nga tuyiga ku Yesu nabayigirizwa).
 - b. Obwetowaze (nga tuyiga ku Musa).
 - c. Obukulembeze (nga tuyiga ku Nekemiya).
 - d. Okwekyawa (nga tuyiga ku Francis owe Assisi).
 - e. Okwefuga (nga tuyiga ku John Wesley).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

II. Okuweereza.

A. Yesu yateekawo omutindo gw'okuweereza mu bukristaayo ng'anaaza ebigere bya bayigirizwa mu Yokaana 13.

1. Akalombolombo akali mu Yok. 13 gyekaava: Okunaza ebigere kyakolebwanga mu Buyudaya okuviira ddala mu nnaku za Ibulayimu (Lub 18:4; 19:2).
 - a. Olwembera y'obudde obw'omusana mu kitundu ekyo, enfuufu yajjula mu makubo wonna. Abantu bayambalanga engato zi openi bweb'alinga batambula. Y'ensonga, okunaaza ebigere kyakolebwanga.
 - b. Okunaaza ebigere kwekuweereza okwabanga okwa wansi mu mpisa yekiyudaya.
 - 1) Abayudaya tebakirizanga bakozi babwe Bayudaya kunaaza ebigere bya bagenyi babwe. Abadu babwe abaali banamawanga bebakolanga omulimu gwokunaaza ebigere byabagenyi.
 - 2) Lwekyabangawo lwokka lwelwo omuyigirizwa lweyayinzanga okunaaza ebigere byomuyigiriza ng'akabonero akalaga obwesigwa gyali..
2. Yesu yateekawa atya omutindo omupya ogwokuweereza mu bukristaayo?
 - a. Mu Yok. 13, Yesu, eyali omuyigiriza, yanaaza ebigere bya bayigirizwa. Obubaka bweyogerera bwokka.
 - 1) Mumpereza kubanga nze mbakulembera (lunyiriri lwa.13).
 - 2) Naye ate, nze mbaweereza (lunyiriri lwa .14a).
 - 3) Nolwekyo, mweweeyo okuwerezagana (lunyiriri lwa. 14b, 15).
 - a) Tusanye nafe tube nga twagala okuweereza abalala kubanga oyo atusinga obukulu naye yewaayo obulamu bwe bwonna okutuweereza.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

b) Bwetwegerageraganya ku Yesu netutegeera nti tulinga ye, tetuja kugamba nti tulina obuyinza obutakola bintu bimu ebyobuweereza.

(1) Bwetugaana okuweereza nti kubanga "kwa wansi nyo era kunyomebwa", tuba twegulumiza waggulu okusinga Yesu eyakola okuweereza okusinga okunyomebwa mu nnaku zeyali kungsi. Bwetukola bwetutyo tuba tukola ekibi ekyokusinza ebifananyi.

(2) Yesu okuweereza mubuweereza obusinga okunyomebwa yateekawo omutindo ogwa wansi amalala gaffe galeme okuba nobuyinza okutulemesa okuyamba abalala kagube ngomulimu gwawansi gutya.

Eby'okuwandiika —

Ekyokulabirako Kyomuwandiisi:

Abasumba tebatekedwa kugamba nti tebalina kukola mirimu gya wansi mu kkanisa mbu kubanga balina okuyigiriza baibuli.

Mungeri yemu, abakristaayo abasoma tebatekedwa kulongoosa toyilet za kkanisa mbu kubanga balowooza nti "kya wansi nyo" kikulwa kya kuwereeza.

Sa muno eky'okulabirako kyo:

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

Eky'okubagabyako Ebirowoozo

Kozesa ekifananyi kino wansi okunyonyola endowooza eno.

NZE	Edaala "1"	Edaala lyokuweereza lyendowooza'okuba erya wansi enyo nze okukola. Ndi waggulu waalyo.
Kusinza bifananyi		
YESU	Edaala "0"	Omutindo Yesu gweyateekawo bweyakola omulimu gwobuweereza ogusinga okunyomebwa mu nnaku ezo.

Jukira nti ekikolwa ekyokuweereza bwekiba wansi wange, olwo mba ne Yesu mutadde wansi wange kubanga mba ngamba nti sirina kukola kyeyakola. Nekinteeke waggulu wa Yesu. Kuno kuba kusinza bifananyi.

B. Waliwa enjawulo wakati w'aweereza n'oyo nga muweereza.

- Okuweereza okutuufu nokwagala okutuufu.
 - Yesu bweyamala okubuulira abayigirizwa be ku kuweereza, Yabagamba nti ajja kubatuma muni (Yok 13:16).
 - Tutumibwa muni okuba abayigirizwa ba Yesu. Tulina okutwala omwoyo owokuweereza nga gwalina tukirize okuba nobulamu obulinga bweyatambuliramu.
 - Tulina okujjukira nti Yesu teyaweereza buweereza. Y'afuukira ddala omuweereza.
 - Kale nno tetulina kuweereza buweereza ngomulimu naye tulina okuweereza nga kiva munda mufte.
 - Tulaba nti okuweereza okutuufu kuva mu kwagala okutuufu.
 - Omuntu aweereza obuweereza ayinza okukikola ng'alina ebigendererwa bye ebikusike. Omuntu omuweereza aweereza okuweereza okuva mu bigendererwa ebyamazima.
 - Mu ssomo lya MOTMOT erikwata ku bufumbo, okwagala kwa mirundi ebiri okugerageranyizibwa.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- a) “Okwagala kwensi” kuyitibwa “50/50”. Kino kiteegeza nti buli omu ku bafumbo bano awaayo kitundu ku bibye oba 50% ku kwewaayo kwe mu bufumbo. Buli omu awaayo ng'asuubira nti munne ajja naye kuwaayo kyekimu nga naye bwawadde.
- b) Okwagala “Agape” kwe kwagala okutaliiko kakwakulizo oba okwagala “100/100”. Kino kiteegeza nti buli omu ku bafumbo bano yewaayo 100 ku 100 mu bufumbo. Abafumbo bano baba baagala okuyambagana si lwakubanga oli alina kyasuubira okuddizibwa newankubadde akikola mukwewaayo.
- c) Okufananako ngokwagala waliwo n'okuweereza “50/50” ne “100/100”.
 - (1) Okuweereza “50/50” kuweereza kukyamu.
 - (2) Okuweereza “100/100” kwekweweeraayo ddala, okuweereza okutuufu okutaliiko kakwakulizo konna.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ekifananyi kino wansi okunyonyola endowooza eno gyetuliko:

OKUWEEREZA	KYEKUGAMBA	BYOKWOGERA KO
Okuweereza okwobukwakulizo 50_____50 Ekigera ky'okuwaayo	Osooka kukola nange nenkola. Nja kukolako kitundu. (Nja kukola oba waliwoomusaala).	<i>Okusenziira ku ndowooza eno okuweereza si kwamazima. Amaaso go ogatadde ku balala. Bajja kusooka kkuweereza naawe olyoke oweereze. Munno akulinda osooke gwe oweereze.</i>
Okuweereza okutali kwabukwakulizo 100_____100 Ekigera kyokuwaayo	Nebwemunakola mutya nja kubikola. Nja kubikola byonna bwekiba kyetaagisa.	<i>Okusenziira ku ndowooz'eno, okuweereza kwa ddembe, kwa mazima, tekukoma. Amaaso go ogasimbye ku buvunanyizibwa bwo. Okuweereza kwo tekulinda balala.</i>

- c. Okubeera omuweereza olina okwerabira gwe by'oyagala ofeeyo ku balala byebagala.
 - 1) Olina okumanya obuvunanyizibwa bwo era weerabire obuvunanyizibwa bw'abalala.
 - 2) Mu bigambo ebirala, olina okutta okwagala kwo obe mulamu ku lwa Katonda ne ku lw'abalala.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

2. Okulondawo okuweereza n'okulondawo okuba omuweereza.

- a. Bwetulondawo okuweereza, ebiseera ebisinga tusigala mu bufuge obw'ani, ddi, lwaki, wa, na ngeri ki gyetunaweerezamu. Kino kireetawo okukugirwa mu kuweereza kwaffe era nekituletera okitwala nti tukozezebwa bukozezebwa.
- b. Bwetulondawo okuba abaweereza, tetuba na "buyinza" kuvunanyizibwa bintu ebyo. Tewaba kikugira kuweereza kwaffe mu Kristo era tetubaamu kulowooza nti tukozebwa kubanga obuyinza twabweyambudde, olwo nno tewali buyinza busigaddewo butatuukirizibwa.
 - 1) Omuntu okuba omuweereza kiva mu bigendererwa ebirungi era nekimuviiramu okuweereza Yesu awatali kakwakulizo konna.
 - 2) Paulo yeeyita muddu wa Yesu Bar. 1.1, Baf 1.1 nebirala. Yesu yagamba nti omukulu anabanga muddu Mat 20.27.
 - a) Omuweereza omutuufu abeera nga muddu, obuyinza bwe abweyambula.
 - b) Okweyambula obuyinza bwonna n'okubwesigaliza yenjawulo eriwo wakati woyo aweereza obuweereza nomuweereza ddala.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa 2:6, 7 okunyonyola ensonga eno.

- c. Yesu yakozesa olugero lwomuddu, eyajja ngava okuweereza mu nnimiro ayongere aweereze mu nyumba ngekyokulabirako ekirabika ekyenono zino (soma Luk 17:7-10).
 - 1) Mu lugero olwo omuddu talina buyinza. Tasiimibwa bwakola omulimu kubanga akola bukozi ekyo kyalina okukola. Yesu yagamba nti tulina okuba nendoowoza bwetyo.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Ekyokubaganyako Ebirowoozo

Eby'okuwandiika —

Endowooza Yensi Ku Kuweereza			Endowooza Yobwakabaka Bwa Katonda		
Kulumya balala	Toweereza/ Tolumya	Oweereza Balala	Toweereza/ Tolumya	Oweereza Balala	Ekisa Kya Katonda
Kifo Kikyamu (Kibonerezo)	Tolina Woogwa (Tewali Mpeera/ Tewali Kibonerezo)	Kifo Kituufu (Mpeera)	Kifo Kikyamu (Kibonerezo)	Tolina Woogwa (Tewali Mpeera/ Tewali Kibonerezo)	Kifo Kituufu (Mpeera)

Kozesa ekifananyi kino wansi okugaziya kyetwogerako

- Ensi eyigiriza nti obutaweereza kye kifo nga tolina woogwa. Mu bwakabaka bwa Katonda, obutaweereza kuvaamu kibonerezo (ebibi by'obutakola). Era, mu bwakabaka bwa Katonda okuweereza oba tolina woogwa. Ekyo kyob'olina okola. Tofuna mpeera. Empeera ebaawo lwa kisa kya Katonda.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ekifananyi kino wansi okugaziya ebirowoozo byetwakamala ebikwata ku njawulo eriwo wakati waabo abalondawo okuweereza naabo abalondawo

AWEEREZA	OMUWEEREZA
Ani gwempereza - Kakwakulizo Ki Ekyokola — Kakwakulizo Wa Aw'okuweereza — Kakwakulizo Lwaki Mpeereza — Kakwakulizo Mpeereza ddi — Kakwakulizo Mpeereza Ntya — Kakwakulizo	Ani — (yenna nga Katonda bwalagira) Kiki — (kyonna nga Katonda bwalagira) Wa — (wonna nga Katonda bwalagira) Lwaki — (olwekyo nga Katonda bwalagira) Ddi — (kiseera kyona nga Katonda bwalagira) Ntya — (ngeri yonna nga Katonda bwalagira)
Obukwakulizo buno bwebutatuuki-rizibwa, okuweereza nga kukoma.	Obukwakulizo nebwebutatuukirizibwa tebuyinza kukomya buweereza.
Aweereza akikolera kaseera. Kye kintu ky'akola. Ekintu kyokola kikoma.	Omuweereza aweereza kubanga muweereza. Ekyo kyali. Kyoli tekikoma.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

okuba abaweereza.

Eby'okuwandiika —

III. Obwetowaze

A. Okwanjula Obwetowaze.

1. Okubuulira kwa Yesu okwasooka (okubuulira kwo ku lusozi) kwassa essira ku mpisa enkulu ez'abantu mu bwakabaka. Tekyaja buzzi nti ekisanyizo kyempisa ekisooka kikwata ku bwetowaze (Matayo. 5:3).
 - a. Mu ngeri nyingi, obusobozi okukola ebirala Yesu byeyassako essira mu kubuulira okwo okwasooka kwesigamye ku ddala ki ekisanyizo kyempisa eno bwekifunidwa.
 - b. Obwetowaze yempisa y'omukristaayo erabika egulirawo ebirala bingi ekkubo. Gwemusinji gw'okuzimba empisa z'obwakatonda.
2. Okuyiga obwetowaze, tujja kutunulira obulamu nempisa za Musa. Baibuli eyogera ku Musa nga ye musajja akyasinze okuba omwetowaze ku nsi (Kub 12:3). N'olwekyo, okuyiga ku bulamu bwe kituwa okumanya okutuyamba okutegeera "Obwetowaze."
3. Wano waliwo ensonga satu enkulu:
 - a. Engeri obwetowaze gye bufanana.
 - b. Ekkubo erituuka ku bwetowaze.
 - c. Obubonero bw'obwetowaze.

B. Endabika Y'obwetowaze Gyebufanana.

1. Katusooke tulabe obwetowaze kyebutali (obwetowaze obwobulimba).
 - a. Oli ayinza okulowooza mu kusooka nti Kubal 12:3 eyongeramu byayo ngeyogera ku Musa **bweyeyisa** yakamanyika bumanyisi.
 - 1) Abawandiisi abamu obwetowaze bwa Musa babunyonyola nga ekintu kyeyali akola okuba nti yeewala amalala.
 - 2) Obwetowaze bwe babulaga nti yabukolanga eri abantu so si eri Katonda. Kyali ekintu kyeyagezaako okubeera.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

b. Okulaga okwo kulaga kukyamu era tekulina bwekukwatagana na bwetowaze bwetulaba mu bulamu bwa Musa.

1) Soma Bak 2:18-23.

2) Obwetowaze bw'obulimba bwanjawulo kw'obwo "obukula nga buva eri Katonda (lunyiriri. 19b). Buva mukuba ng'oli " taty kwenyigira mu bikolwa bya mubiri" (lunyiriri. 23b)."

2. Katulabe obwetowaze obw'amazima bwebuba.

a. Obwetowaze bulimu enono satu enkulu.

1) Obwetowaze tebunonya kitiibwa, bunoonya Katonda.

a) Engeri endala ey'okukyogera kwekugamba nti obwetowaze tebufuba kukulembera, bufuba kukulemberwa Katonda.

b) Obulamu bwa Musa bwali obulamu obwajula okwagala okukola Katonda kyeyamugamba okukola. Bwali obulamu obukulemberwa.

(1) Tukirabanti Musa yakulemberwa eri okufa kwe (Ekyama 32:48-52).

(2) Soma Mateeka olwokubiri 34 olabe Musa bweyagoberera okukulemberwa kuno.

2) Obwetowaze omuntu bumutunuza walala obutetunulira wakati mu tutumu oba ekitiibwa.

a) Tuteri okwagala okwemanya bwetuba twogera ku buwanguzi, naye obwetowaze butunulira Katonda.

b) Musa, nga basajja ba Katonda abetowaze bangi, ekitiibwa yakidizanga Katonda wakati mu kitiibwa kye.

(1) Tunulira ebigambo bya Yusufu mu Lub 41:16 nebya Dan mu Dan 2:27-30.

(2) Musa yewala ekikemo ky'okwewaana olwobuwanguzi bwonna bweyatukangako. Laba mu Kuv 18:8, Musa bw'ayogera ku Mukama ng'agamba Yesero ku kyokuva mu Misiri.

Eby'okuwandiika —

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- c) Enono eno erimu ekigendererwa nti obwetowaze tebwegulumiririza mu buwanguzi.
 - (1) Ekyokulabirako, wakati mu bukulu Musa bweyali atuuseko yalina obuyinza okufuuka "egwanga eribasinga bo obunene n'amaanyi." Naye, yasinga nyo okwagala Katonda amanyike mu "mawanga agawulira ku tutumu lye" (Laba Kubal 14:12-17).
 - (2) Labayo Dan teyagezaako kwesiga oba kukolesa tutumu lye (Dan 5:17).
- d) Obwetowaze kyebukola omuntu bumulaga tutumu lya Katonda, kitiibwa kye, bukulu bwe, mukifo ky'omuntu ye okwetunulira.
- 3) Obwetowaze obwanamadala butuusa omuntu okubeera nga obukulu bwe oba ekitiibwa kye si by'ebikulu gyali.
 - a) Nga Yokaana omubatiza (Yok 1:21) ne Paulo(1 Tim1:15), Musa teyafa ku kyeyali. Laba engeri Musa gyeyali tamanyi nti amaaso ge gaali gakayakana bweyava mu maaso ga Katonda (Kuv 34:29).
 - b) Tulina okusaako essira nti obwetowaze tekiteegeza nti oli talina buvumu oba nti yeetya. Obwetowaze " Katonda bumugulumiza" mukifo "kyokwemanya nokwewaana".
 - (1) Obuvumu bwebuti buva mu kwesiga Katonda. Kino kibaawo ng'omugondede nokuteegera ki kyaali.
 - (2) Jukira nti ng'okwenyooma, obwetowaze obwobulimba kiraga amalala. Ebiseera ebimu galabika ng'obwetowaze, naye ate nga kiraga malala mungeri nti gaba geraga. Okwenyooma ng'ogambanti "sikisobola ekyo" kyekibala kyamalala ngawetunulira mukifo ky'okutunulira Katonda.
 - a) Kirabika nti n'omusajja akyasinze okuba omwetowaze kungsi naye yalina okuba nti awangula obwetowaze bwobulimba buno. Okwenyooma kwa Musa kwalaga amalala ge kubanga yetunulira nga bwatasobola okusinga okutunulira Katonda.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

(b) Laba Kuv 4:10-14 olabe nti "obusungu bwa Katonda bwabubuukira ku Musa" olwensong'eno.

b. Endabika y'obwetowaze erimu okukkiriza n'okusaba.

1) Okukkiriza

- a) Musa yali mussajja wa kukkiriza kubanga yategeera obutasobola nobutaliimu bwe awatali Katonda.
- b) Okukkiriza kutandika nokukkiriza amazima agasangibwa mu Yok 15:5. Obwetowaze kyekintu ekinakuyamba okukkiriza amazima gano.
- c) Nekiba nti, okukkiriza n'obwetowaze kyabutonde biri wamu.
 - (1) Ekitali bwetowaze (amalala) kwekugaana okukkiriza. Bwetufa eri okukkiriza mu buntu (amalala), tukiwanyisaamu nokukkiriza mu Katonda, netutandika "okutambulira mu bwetowaze ne Katonda waffe" (Mikka 6:8).
 - (2) Okuba omusajja owamaanyi mu kukkiriza, kyetagisa okusooka okubeera omussaja owamaanyi mu bwetowaze. Musa yali musajja wamaanyi mukukkiriza kubanga yali mussaja wamaanyi mu bwetowaze.

2) Okusaba.

- a) Okusaba kwekwetowaza mu maaso ga Katonda. "Kituufu " okugamba Katonda, "sisobola naye gw'osobola". Okusaba kukuleetera okwejamu obwesige newesiga Katonda yekka
- b) Nekiba nti, tekyewunyisa kulaba nti omuntu akyasinze okuba omwetowaze kungsi yali musabi wamaanyi. Musa yayogera eri Katonda mubwetowaze, nokumwesiga nga talina kyalina.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

C. Okukula Kwo'bwetowaze mu bulamu bwa Musa.

1. Ebimu ku bintu nembeera ebyaliwo.

a. Emyaka ana mu buwanganguse.

1) Okukulakulana okwasooka mu Musa ng'omusajja omwetowaze kwatandika nambeera eyalaga amalala agaali mu ye.

a) Mu Kuv 2:11-14, tulaba omusajja eyakulemba Katonda ensonga naze kwatira mungalo ze. Obutali bwetowaze bwa Musa bwavaamu ye okugezaako okununula Isiraili bweyatta omu Midiani eyali nampala wabayudaya abaddu. Mu kukola kino, yalagajalira ebiro bya Katonda n'obukulu bwe.

b) Katonda ngakozesa eryanyi yakozesa amalala agaalabikira mu Musa okuwaliriza Musa okuyingira mu mbeera enemuyigiriza obwetowaze.

2) Emyaka anna egyaddako, Musa, omusajja owamaanyi mu Misiri, yafuuka omusumba wekisibo kya Yesero omwetowaze mu ddungu. Tekiriimu kubuusabuusa, Katonda yakozesa emyaka anna emirala mu bulamu bwa Musa, okumuyigiriza obwetowaze.

b. Okuyitibwa kwa Katonda ku bulamu bwa Musa.

1) Katonda weyayitira Musa mu Kuv 3 ne 4, tulaba ebibala byemyaka egyo 40 egyokutendekebwa mu bwetowaze. Mu maaso ge, Musa yali takyaali mwana wanjawulo mu lubiri lwa Falaawo, eyali ayinza okununula Isiraili okuva eri abalabe baabwe. Yafuuka eyagamba nti, "Nz'ani?", Katonda bweyamutuma okununula Isiraili (Kuv 3:10,11).

a) Musa yategeera obutasobola bwe.

b) Laba abalala abafuna okuyitibwa okukulu (Yer 1:6; 1 Sam 9:21; Ekyabalamuzi 6:15). Musa yategeera era nawulira omuwaatwa gw'obutali busobozi ogwaliwo wakati wobutasobola bwe nomulimu gweyaweebwa.

2) Tulina okwejukanya nti, mukiseera kino ekyobulamu bwe, obwetowaze bwa Musa bwali bukyetaaga okukula (laba ebyogeddwako waggulu, ku kwenyooma).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

a) Tekimala bwetowaze kugamba nti, "Ekyo sikisobola." Obwetowaze bulina okumalayo endowooza eyo nebigambo "Katonda akisobola.

Eby'okuwandiika —

b) Musa yali tannaba kufuuka mwetowaze obutatunulira butasobola bwe ng'atunulira amaanyi ga Katonda nobusobozi. Nekiba nti, obusungu bwa Katonda bwamubuubukirako (Kuv 4:14).

GENDERERA: Obwetowaze bwa Musa bwakula. Yayiga okutunulira obusobozi bwa Katonda. Olwo, mukifo kya Katonda okutunulira Musa nobukambwe, Yamutunulira n'okuganja (Laba kuv 33:12 - 17)

c. Musa ayiga obwetowaze e'lefidimu.

1) Okukula kw'obwetowaze bwa Musa kyali ekintu ekyetagisa amangu. Oluvanyuma lwebyamagero ebikulu e Misiri nokusomoka Enyanja Emyufu, kyali kiyinzika nyo Musa okufuna amalala nokwematira.

2) Ekisanyusa, Katonda yateeka Musa mu mbeera e Lefidimu (Kuv 17:1) mubuli ngeri nekiwaliriza Musa okujukira nti talina kyayinza kululwe.

a) Mazima, webatuukira okwagala omukuba amayinja (Kuv 17:4), Musa yajukira okusa obwesige bwe bwonna mu Katonda. Yakula mu bwetowaze gyeyakoma okulaba ngeri ki gyeyali yetaaga Katonda.

b) F.B. Meyer awandiika bwati, "bwetutuka ku nkomerero yaffe, tuba tutuuse ku ntandikwa ya Katonda.

2. Engeri enkulu ez'obwetowaze.

a. Isiraeli yonna yayita mu mbeera eyokutowazibwa. Musa nga naye alugendedemu.

1) Katonda yalowaza abaisiraeli (Ma 8:3) nabagezesa (Ma 8:16).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

2) Mu byonna, byonna ebyabaawo mu kutambula mu ddungu nokubeera nga tebalina buyambi kyali kirina bubezi kuleta bwetowaze mu Baisiraili.

a) Abayita mu ddungu emyaka egyo bali bamanya okubonabona kyekuli.

b) Bangi ku basomi bagamba nti ekigambo ky'oluyonani ekivunulwa "obwetowaze" mu kubala 12:3 nti kikwatagana butereevu n'oku bonabona okubonabona kuzaala obwetowaze

b. Bwetusoma ku byabaawo mu myaka 40 egy'asebwayo mu bulamu bwa Musa, tulaba engeri gyeyeyongerera okukyawa nobutayagala ye byeyetaaga. Okusing'enyoka yali ayagala Katonda byayagala n'okuweereza abantu ba Isiraili. Emitendera Musa gyeyayitamu obutayagala nyo bulamu bwe nebyetaaga bye gyemitendera gyegimu gyeyayitamu okukula mu bwetowaze.

D. Obubonero bwo'obwetowaze.

1. Enyanjula.

a. Mukitundu Kino tujja kulaba ebimu ku ndowooza n'e bikolwa ebiraga obwetowaze.

b. Ekitundu kino kiraga engeri enkulu satu mu bwewatoze

1) Musa tey'etunulira .

2) Musa yatunulira balala

3) Musa yasaamu abalala ekitiibwa.

2. Musa tey'etunulira.

a. Obutaba na bwetowaze kireeta okwewaana.

1) Abantu bewaana olwebyo byebali nolwebyo byebakoze.

2) Abantu boogera ne kyebatali ne byebatakoze (obulimba bwabwe).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

- 3) Musa tagwa mu kikemo kino. Obwetowaze bwe bw'amukuuma obutakiriza kitiibwa kudda gyali so nga kyeraga bwerazi ekittibwa kya Katonda.
- a) Eky'okulabirako, bwebamala okusomoka Enyanja Emyufu, Musa yayimba oluyimba olulungi olw'obuwanguzi. Tuyinza okubuuza ekibuuzo: Erinya lya Musa liriwa mu luyimba? Eky'okuddamu Kiri nti teririimu (Laba Kuv 15)
- (1) Katonda ayogerwako emirundi 46 mu luyimba lwa Musa. Musa tayogerwako.
- (2) Musa yalina okwemanya (okwetowaze) mu ye. Yali ayize nti omuntu kyekikozesebwa mu ngalo za Katonda. Ekikozesebwa ekyo kikozebwa nga Katonda akikiriza era ng'akiyambye. Enono eno esangibwa mu 1 Kol 4:7
- b) Mu kiseera wekyaliberedde ekyangu okwetunulira, Musa teyetunulira wabula yasonganga eri Katonda
- b. Obutaba na bwetowaze kivaamu okukiriza ekitiibwa okuba ekikyo
- 1) Mu Kuv 34:34,35, tulaba nti Musa yandiraze amaaso ge agali gaakkayakana bweyava mu maaso ga Mukama. Nay'ate, yagabikako bwe kyali kyetagisa okwogera eri abantu.
- a) Obwetowaze bw'amuwaliriza obutakiriza kitiibwa.
- b) Obwetowaze bw'amuwaliriza okukwatibwako kulw'abalala.
- 2) Era tulaba nti Musa teyetunulira.
- c. Obutali bwetowaze buba bwagala okukozesa akakisa konna okuganyulwa.
- 1) Musa yalina emikisa mingi okuganyulwa mu tutumu n'okumanyibwa. Obaolawo yandigezezaako okweddiza obuyinza ku Misiri yenna (Laba Kuv 11:3)
- 2) Ekintu kyonna ekiri wansi w'obwetowaze obutuufu kyandimuledde okugezaako okuganyulwa mu mbeera. Musa, era, yagondera okukulemberwa Katonda natagwa mu kukemebwa kuno.

Eby'okuwandiika —

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

d. Obutaba na bwetowaze kivaamu okunyiiga amangu.

1) Musa yayita mu kuvunanibwa okutali kwa mazima kungi okumuvunana kuno teyakugaana, naye obwetowaze bwe bwamukuuma obutanyiiga. Teyanoonya kuwoolera gwanga eri abamuvunana.

a) Laba Kuva 14:11-13; 16:2-8; ne Kubal 12:1-5.

b) Musa, nga Kristo, okwewolereza yakulekera Katonda. Yavumibwa, naye yabasabira omukisa abamuvuma (1 Kol 4:12).

2) Abetowaze tebasalira balala musango.

Besiga Katonda nti ajja kusala omusango butuufu.

a) Kaakati, obwetowaze bukolagana nendowooza "yokuwumula" n'emirembe, obwetowaze buyamba omuntu okuwa Katonda byonna (nga mwotwalidde nekiruyi).

b) Nendowooz'eno, tusobola okuteegera obulungi ekigatta obwetowaze "n'okusindiikirizanga Katonda okweralikirira kwamwe kwonna (1 Peet 5:5-7)."

3. Musa yatunulira abalala, so si ye.

a. Obutaba na bwetowaze bulondawo okukiriza ekitiibwa nga tebufudde ku balala.

1) Mu Kuv 32:10-12, Musa yegayirira Katonda ku lwabantu ba Isiraili, ngatali ku kwefunira kitiibwa ye. Obwetowaze bwa Musa bwamukiriza okwejako obumativu Ng'ayagala bebalala okumatira.

2) Laba embeera yemu eri mu Kubal 14:12-19.

b. Obutaba na bwetowaze bwagala okufuna omukisa gwonna. Bwo tebugabana.

1) Soma Kubal 11:29 ne Kubal 12:1, 2.

a) Obwetowaze buvaamu kwagala kugabana mukisa. obwetowaze kyekintu ekifuula omuntu okwagala okulaba abalala nga bakulakulana.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Eby'okuwandiika —

Ensonga gyetubaddeko gitunulire mu ngeri ya Baf 2:3, 4.

- b) Amalala gavaamu okwagala okwekusifu okulaba omulala nga alemwa. Galeeta obugya nekruyi olwobusobozi ne talanta z'abalala.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri ensonga gyetwakamala bwokolagana ne Bar 12:3-6.

- c. Obutali bwetowaze tebusobola kugaba kukubaganya mu buweereza.
 - 1) Obwetowaze bwa Musa bwamuganya okugaba obuweereza nga tagezezaako nakubuganira. Yali musanyufu ng'agaba obuweereza bwe. Laba engeri gyewataliwo kufuba nga Musa atuma Yoswa mu Ma 31:7 ne Kubal 27:16-23
 - 2) Okubaganyamu obuweereza, olini okuba nga oli waddembe okubugaba. Musa mu kino yali wa ddembe. Twetaaga nyo engeri yobwetowaze buno mu Kkanisa kati.
- 4. Musa yabasaamu ekitiibwa abalala
 - a. Obutaba na bwetowaze kivaamu obutasa mu balala kitiibwa.
 - 1) Obwetowaze bwa Musa bwamuganya okussa mu balala ekitiibwa.
 - 2) Laba Musa bwe yeyisa eri mukoddomi we (Yesero).
 - a) Mu Kuv 4:18, tulaba Musa nga yakafuna okukulemberwa okwobwa Katonda okuva eri Katonda yenyini Nay'era, teyetwala kuba wanjawulo nyo nti talina kussa kitiibwa mu mukoddomi we. Musa ne Yesero bakola endagaano (Kuv 2:21) era Musa yali mwetowaze ekimala okussamu ekitiibwa mu kiseera mweyalibadde ngasobola bulungi okugaana.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

b) Mu Kuv 18:17-27, tulaba nga Musa yali omukulembeze wokuva okwekyemagero. Yali wa tutumu munsu wonna. Naye ate, yasobola okuweebwa amagezi Yesero, mukiseera ekyo, ataalina kyakola eri ekizibu ekyaliwo.

c) Obwetowaze kwasobozesa Musa okussamu Yesero ekitiibwa. Ekyo kya musobozesa okusobola okufuna era nokuganyulwa mu magezi agamuwebwa.

b. Obutaba na bwetowaze kitera okuleeta obulamu obw'okwemulugunya.

1) Musa si ye yali owokwemulugunya newankubadde yalina emikisa mingi mweyandyemulugunyiriza. Obwetowaze bwe tebwa mukiriza kwemulugunya.

a) Obwetowaze bulimu okukiriza nti toline by'olina kwekwasa. Kutegeera nti toline kikusaanira. Katonda yawa ate agyawo nga bwayagala, kubanga ye Katonda. Alina obuyinza bwonna okukola nga bw'ayagala. Omuntu omwetowaze akiriza ekyo. Ekivaamu kiri nti teyemulugunya.

b) Obwetowaze mungeri eno bukendeeza ku muntu obutafaayo ku biri "mu buyinza bwe." Amalala mungeri eno gongera ku kusuubira kwomuntu eri byagwanidde okufuna. Kino mubuli ngeri kireeta okwemulugunya.

2) Musa teyemulugunya bwatasobola kuyingira nsi nsubize.

a) Omuntu eyalina "obuyinza" okusaba ekintu kyonna okuva eri Katonda, yali Musa. Yali awaddeyo obulamu bwe bwonna okukulembera Abaisiraili okubatwala mu nsi ensubize. Nay'ate, Katonda yasalawo obutakiriza Musa kuyingira nsi nsubize.

b) Musa teyemulugunya. Obwetowaze bwe bwamusobozesa okukiriza ekyasalwawo nga tabuuziza Katonda. Teyewaggula. Teyagezako "kusaba" buyinza bwe. Teyabuza Katonda bwenkanya bwe. Wabula, yatendereza Katonda (Laba Ma 32:48-52; Ma 33).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

E. Ng'atumaliriza.

1. Obwetowaze kitundu kikulu mu mpisa z'omukristaayo. Obulamu bwa Musa butuwa eby'okulabira ko ebirungi engeri Katonda gyayinza okukola obwetowawaze mu bantu be.
2. Kiyinza okuteesebwa eri buli mukristaayo okukifuula eky'okusabanga bulijjo okusaba obwetowaze bwa Musa.
 - a. Essala eyo eberemu okusaba Katonda okutulumiriza amalala agali mu birowoozo byaffe, mu bigambo, ne mubikolwa.
 - b. Kino bwetukiyayanira era netukisaba, omwoyo omutukuvu ajja kutandika okukola mubulamu bwaffe. Ajja kutulumiriza amalala, era olwamaanyi ge ajja kujjawo amalala agawanyisemu n'obwetowaze.

Eby'okuwandiika —

IV. Obukulembeze.

A. Enyanjula.

1. Mu Ma 28:13, Katonda yasuubiza abantu be ekisubizo ekikulu. Yabagamba nti bwebanamugondera, anabafuula "mutwe so si mukira."
 - a. Abakristaayo bali munsu ekwatibwako okugwa olwekibi kya Adamu. Nay'ate bagambibwa nti balina okubeera omunyo gwensi. Balin'okubeera omusana (Mat 5:13,14). Balina okuba abakulembeze munsu eyekibi okukulembera abasibe eri eddembe.
 - b. Abakristaayo bwebataba bakulembeze, olwo ensi ebonabona olwebyo ebiva mu "muzibe okukulembera muzibe (Mat 15:14)."

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

2. Mu somo lino erikwata ku mpisa z'omukristayo, kikulu okuyiga ku ngeri empisa zomukulembeze gy'ezifanana. Engeri esinga obulungi okukola kino kwekuyiga ku mpisa za Nekemiya.
 - a. Engeri ekitabo kya Nekemiya gyekyasengekebwanu yetololera ku kuzimba gwanga.
 - 1) Mu mwaka 587 B.C.,(Yesu ngatanajja) aba Babuloni bawangangusa Yuda. Babuloni bweyamala okugwa mu mikono gya Buperusi, Busuuli yakyusa enkola ya Babuloni nekiriza Abayudaya okudayo e Yerusalemi mu 538 B.C. Abayudaya abasooka okuddayo e Yerusalemi basimba ekyoto nebaddamu nebazimba yekaalu (Ezer 1-6). Nay'era ekibuga kyali tekikumidwa. Kyali tekiriiko kisenge.
 - 2) Mu 445 B.C ., Nekemiya yajja e Yerusalemi okuzimba ebisenge bya Yerusalemi. Mu nnaku 52 eddimu eddene lyagwa (Nek 1:15). Katondayakozesa Nekemiya okukulembera aba Isiraili okumaliriza omulimu omunene guno.
 - b. Okusinga enyo mu suula omukaaga ezisooka tulaba enkola eziraga obukulembeze bwa Nekemiya. Okusinga enyo, tuyinza okuyiga esuula zino okutandika okukola engeri zempisa ez'omukulembeze.
3. Okuyiga kuno kulimu ensonga satu enkulu mu kusengeka kwakwo.
 - a. Empisa z'omukulembeze ng'akolagana ne Katonda.
 - b. Empisa z'omukulembeze ng'akolagana n'abalala.
 - c. Empisa zomukulembeze ng'akolagana n'obulamu bwe.

GENDERERA: Ebijuliza byonna ngabyabaibuli bikwata ku kitabo kya Nekemiya okujjako nga kiragidwa mu ngeri endala.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

B. Empisa z'omukulembeze Ng'akolaganye ne Katonda

Eby'okuwandiika —

1. Omukulembeze alina okwesiga Katonda nga kwamubutonde.
 - a. Nekemiya kyasooka okukola nga wazeewo ekizibu kwekunoonya Katonda (laba engeri Nekemiya gyeyakola kino mu 1:5)
 - b. Nekemiya yayanguwanga okutunulira Katonda buli lwekyetagisanga okusalawo. (Laba engeri Nekemiya gyeyakola kino mu 2:4)
2. Omukulembeze abeera muntu musabi.
 - a. Nga bwetwayiga ku bulamu bwa Musa, empisa z'omukulembeze mulimu okuyayanira okukulemberwa Katonda. Omuntu akulemberwa Katonda alina okulindirira Mukama buli kaseera.
 - 1) Nekemiya yalindirira era nasaba okumala emyezi ena nga tanaba kubaako kyakola (omwezi gwa kisulevi (1:1) okutuuka mu mwezi gwa Nisani (2:1) nga kati gye myezi Desemba okutuuka Apuli).
 - 2) Empisa z'omukulembeze zirina okumusobozesa obutakoowa kakibe ki. Alina okulinda buli kaseera kubanga Katonda tayanguyiriza kukola nga ffe bwetukola.
 - b. Omukulembeze alina okunoonya entegeka ya Mukama mukifo ky'okugezaako okukolera ku ntegeka ye ye. Olwo, essala ye si yeyo gy'asalawo mu ndowooza ye, oba mu kwagala kwe. Nga tanaba kusaba kintu kyonna, asooka kusaba kufuna kukulemberwa kuva eri Katonda okukwata ku ky'okusabira nakiki eky'okukiriza.
 - 1) Tuyinza okugamba nti omukulembeze asaba essala ey'okunoonya okwagala kwa Katonda nga tanaba kusaba ssala ya kukkiriza (olwo okukkiriza kwe kulina wekuyimirira).
 - 2) Nekemiya yamala emyezi ena ng'asaba essala ey'okunoonya okwagala kwa Katonda nga tanaba kusaba ssala ya kukkiriza 1:11

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- c. Mu kusaba, omukulembeze takulembera Katonda ngamutwala eri abo bakulembera nga bw'akulembera bakulembera ng'abatwala eri Katonda. Tagamba Katonda ki kyakola. Abakwasa Katonda, nabegayiririra, era nasaba Katonda okubayamba nokubakulembera. Agenda eri Katonda ku lwabantu bakulembera.
 - 1) Wano tulina okwogera obukulu bw''okusobola okumanya abantu b'okulembera. Kizibu nyo okugenda eri Katonda ku lw'omuntu gw'otomanyi bimukwatako.
 - 2) Okumanya kuno kulimu engeri "yobuvunanyizibwa obw'awamu." Omukulembeze alina okumanya ekibi nokwesalira omusango kwabantu be. Endagano empya etulaga engeri gyetulina okubonabonera awamu (1Kol 12:26), okuberagana emigugu gyaffe fekka na ffeka (Bag 6:2), nokunakuwala olwebibi by'owoluganda (1 Kol 5:2).
 - a) Soma era oyige 1:6,7 okulaba engeri Nekemiya gyeyegayirira Katonda ng'omuwohereza wa bantu be.
 - b) Abakulembeze abalala abakulu nga lbulaimu Musa, Yereimiya ne Danyeri begayirira Katonda mungeri eno.
 - (1) Bona baalina obugya bwobwe byakatonda (Omukulembeze nebya Katonda)
 - (2) Bona baalina okwagala kwenini eri abalala (Enkolagana wakati w'omukelembeze nabalala).
 - (3) Bona baali tebafaayo ku bulamu bwabwe. Bakyawa obulamu bwabwe (Omukulembeze n'obulamu bwe).
3. Omukulembeze abeera muntu wakukiriza.
- a. Mu 1:5, tulaba nga Nekemiya yalowoozanga bulungi. Yali musajja wa kukiriza. Okulowooza kuno okulungi nokukiriza kuno byali byesigamye kuki? Byali byesigamye ku bintu bisatu.
 - 1) Byali byesigamye ku kukiriza kwe okunywevu nti Katonda yali ayinza okusisinkana ebyetaago bye. Okukiriza kutandikira ku katonda kyali. Okusaba kwe kwatandika n'okwatula Katonda kyali, ekyali kiraga obusobozi bwa Katonda "ai Mukama Katonda weggulu, Katonda omukulu ow'entiisa."

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- 2) Kyasinziira ku kukiriza kwe okunywevu nti Katonda we yali mwesigwa era nga ayagala okuddamu okusaba kwe. Okukiriza kweyongera nenzikiriza nti Katonda ali ku lulwo so takwegaanye. Okusaba kwe kweyongera nokujukiza nti Katonda ye Katonda wobwenkanya nokwagala "akuuma endagaano n'okwagala."
 - 3) Kyasinziira ku bugumu bwe okubeera mukifo ekituufu ye. Okukiriza kulimu okutegeera ki kyoli. Okusaba kwa Nekkemiya kwaggwa n'okulaga bantu ki Katonda bayagala okuyamba. Beebo abalina enkolagana ne Katonda abamugondera "abo abamwagala nebeekuuma ebiragiyo bye."
 - b. Okunyonyola kuno "okw'endowooza entuufu" kwawukanako ku njigiriza ezimu entutumufu ate nga za mulembe mupya ezikwata ku kulowooza obutuufu. Enyinyonyola ya baibuli eyogera ku bisuubizo bya Katonda na kiki Katonda kyeyayogera. Enjigiriza z'omulembe omupya zitera okwogera ku biki abantu byebagala ne byebagamba.
 - c. Jukira, okukiriza kuyinza okulindirira Katonda. Enjigiriza zennaku zino ku kukiriza zo ziba zisimba essira ku kufunirawo oba okumatizibwa okwa mangu. Ekikwatagana ku kusaba ky'oyagala oba ekisuubizo kya Katonda, enjigiriza eno egamba "tukyatule era tukyeyagalize."
 - 1) Enjigiriza ya baibuli ku kukiriza esimba essira ku mitendera gy'okukiriza n'okulindirira (ng'ate kuba kubonabona) kwekulimu (Soma Baebulaniya 11). Ekikwatagana nekisuubizo kya Katonda, egamba tulina "okukifuna nokukikiriza."
 - 2) Ngolindirira, okukiriza kulengera mu maaso nga tekugaanye biriwo (kino kiwakanya ebiri mu kimanyidwa enyo "okwatula okulungi" essomo ku bya Katonda ku kukiriza).
4. Omukulembeze amanyi Katonda.
- a. Nekkemiya yali omusajja eyamanya Katonda nebisuubizo bye (Laba 1:8,9). Tulaba nti engeri omuntu gyamanyi Katonda, ye mukulembeze omutuufu, kyekigya okulagangeri ki gyanakulembera abalala.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Omuzibizi omulungi mu kisaawe ng'ali kumpi ne laini amanyi omutendesi we kyalowooza awo ku laini. Munkola, omuzibizi ono bazanyi bane gwebatunulira okubalungamya ku kiki ekyokukola kubanga ye, okusinga omusambi omulala mu tiimu, amanya era nategeera ebiragiyo okuva eri omutendesi we ali ku laini.

Wandiikamu Eky'okulabirako kyo:

- b. Mu ngeri yemu, omukulembeze omulungi amanyi eddobozi lya Katonda n'engeri ze.
- 5. Omukulembeze atya Katonda.
 - a. Nekkemiya yali asobola okugaana obulombolombo bwabakulembeze boomu nnaku ze (Laba 5:15).
 - 1) Ebiseera ebimu okugaana obulombolombo kuteekebwamu amaanyi okujeemera obuyinza, ekiruyi, oba okwagala okufuna ekibiina ekigoberera.
 - 2) Nay'ate, ekigendererwa kya Nekkemiya kyali kyabwakatonda. Yagaana obulombolombo bwabakulembeze b'omu nnaku ze kubanga yali atya Katonda
 - a) Yayagala kusanyusa katonda yekka. Yali tanoonya kwesanyusa nakusanyusa balala.
 - b) Bwekityo, "okugaana" kwe mubikolwa kyafuuka mpisa ye okukiriziganya ne katonda byayagala (Bar 12:2).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

b. Omukulembeze atya Katonda alina okuba ng'asemberedde Katonda

Eby'okuwandiika —

- 1) Okwewayo kwe nokunyiikira mu Katonda birina okuzaamu amaanyi nokukwata ku balala okubayamba okusemberera Katonda.
- 2) Kino kyabaawo okuyita mu bukulembeza bwa Nekkemiya bweyakoma ku bantu abanyigirizibwa okugezaako nokumaliriza omulimu kumpi ogwali nga tegusoboka.

C. Empisa z'omukulembeze ng'akolagana n'abalala.

1. Omukulembeze owa ddala abeera ategeera enfuga n'entegeka.

a. Enono enkulu eyobufuzi obulungi kwekusobola okumanya ebyetaagibwa nga tonakola ntegeka.

- 1) Nekkemiya yagoberera enono eno ng'abuuza ebibuuzo ebikulu ebyali bikwata ku bantu (1:2).
- 2) Omukulembeze owa ddala abalilira ebyetaago okusooka, nalyoka asimba amakanda okusenziira ku byetaagibwa.

Eky'okulabirako Ky'omuwandisi:

Omutendesi tajja kusimba makanda ngatasoose kufa ku maanyi na bunafu bwa bazanyi be. Asooka kupima maanyi ga bazanyi be nalyoka asimba amakanda oba nabawa akakodyo akokukozesa.

Wandiikamu Eky'okulabirako kyo

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- b. Enono enkulu ey'okutegeka kwe kutegeka abantu okusinzira ku biki ebiriwo mu bantu abo.
 - 1) Nekkemiya yagoberera enono eno n'ategeka abakozi be okusinzira ku nyiriri mu bika byabwe (3:1,3), ebibuga (3:2,13), okuweesa (3:8) okuyitibwa (3:1,28) ebika (3:17), nemirimu emitongole (3:9,12,15-17)
 - 2) Kino kyeraga kyokka nti Nekkemiya yali mukulembeze mumanyirivu. Ebibinja ebyenjawulo nga 39 byenyigira mu mulimu gwe ogw'okuzimba.
- c. Ekintu ekyomutawaana mu kufuga obulungi ye ngeri gy'ogabamu obuyinza, omukulembeze atagaba buyinza taba mukulembeze ddala. Ajja kugenda ng'azikiriza abo bakulembera era ajja kuba naye azikiriza obukulembeze bwe.
 - 1) Abakulembeze abatuufu bagaba obuyinza n'obuvunanyizibwa kubanga babeera ba ddembe okwesiga abalala. Baba tebalina kyebekengera ng'abakulembeze, ne mu buyinza bwabwe. Jukira enono ya baibuli mu Matayo 16:25, bw'ogezaako okwesigaliza ekintu okifiirwa.
 - 2) Ebimu ku biraga omukulembeze ddala byeragira mu kulonda, kutendeka n'okusitula abalala. Olukalala lw'abazimbi mu suula eyokusatu biraga Nekkemiya bwatekengera kugaba buyinza na buvunanyizibwa.
- d. Maneja omulungi yewala obuyinza okusukuluma obuvunanyizibwa.
 - 1) Omukozi aweebwa obuyinza okusinga obuvunanyizibwa ajja kwenyiwa bimumu.
 - 2) Omukozi aweebwa obuvunanyizibwa okusinga obuyinza ajja kuzitowererwa atuuke okubiwumula.
 - a) Nekkemiya yewala okusukuluma ekimu ku byombi. Buli muntu yaweebwa ekitundu kye ku bbugwe kyeyavunanyizibwa okuzimba yaweebwa obuyinza kumulimu mukitundu ekyo (laba 4:15).
 - b) Ekyavaamu kyali nti abazimbi balina oba bazibwamu amaanyi kubanga bamanya kiki ekyali kibasuubirwamu.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

2. Omukulembeze omulungi aba asobola okuzaamu abalala amaanyi okukola.

Eby'okuwandiika —

a. Okugwaamu amaanyi kuyinza okuba omulabe w'omukulembeze asinga. Bwogyawo okuzaamu abalala amaanyi okugenderera okutuukiriza ekirubirirwa, kuba ng'okusika oba okuvuga ekigaali ekirina omupiira ogwabise.

1) Eri Nekkemiya, okugwamu amaanyi kwatuuka ku bakozi okuyita mu kunafuwa, okusuula okwolesebwa nobugumu (4:10), nobutabaawo bukumi (4:11)

2) Nekkemiya yaddamu atya kuky'okugwamu amaanyi?

a) Okukola kwabakozi kwonna yakutuunuliza ekirubirirwa kimu (4:13).

b) Bonna yabatunuliza Katonda (4:14).

c) Yanyweza obutasukulumya kimu kusinga kinaakyo okulowooza n'ebikolwa (4:15,16).

d) Yamalilira era nalaga ensonga buli omu gyanasaako omwoyo (4:20).

e) Yazaamu amanyi era nategeka engeri abantu gyebanayambagana (4:21,22).

b. Omukulembeze omulungi awa amaanyi nga alaga eky'okulabirako ekirungi.

1) Abakulembeze abalungi tebasindika. Basika ngabasaawo ekyokulabirako ekirungi okugoberera. Laba 5:14-19.

a) Nekkemiya yasaawo ekyokulabirako eky'okwagala ng'awaayo obuyinza bwe (5:14, 15).

b) Yasaawo ekyokulabirako ekya sadaaka (5:16).

c) Yasaawo ekyokulabirako ekyokukola enyo (4:23).

2) Eky'okulabirako bw ekitagobererwa, omukulembeze alina okuba nga mwetefutefu era ngasobola okusaawo empisa ezirina okukolebwa.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- 3) Nekkemiya yekakasa ng'asobola mukitundu kino eky'okufuga eri abakungu ab'omululu (5:1-13).
- c. Omukulembeze omulungi azaamu amaanyi okuyita mu kubeera nenkolagana ennungi n'abantu.
 - 1) Nekkemiya okumanya amanya g'abakulembeze be, nokuddingana ebigambo "ne baddaabiriza ekituli ekirala" (3:11, 19-21, 24-27, 30), kiraga okumanya kweyalina eri okukola kwabakozi be.
 - 2) Omugoberezi okuteegera nti omukulembeze we ateegeera era amanyi byakola kimunyweza namanya nti akola bibye so takolera mulala.
 - 3) Okumanyibwa nokukirizibwa bintu byetaagisa okuzaamu amaanyi.
- d. Omukulembeze omulungi ayiga okuzaamu amaanyi mungeri ematiza (eyomunda).
 - 1) Okuzaamu amaanyi okwebweru (sente, kuwumula) kiba kya kaseera buseera.
 - 2) okuzaamu amaanyi okwomunda (okumatizibwa kumulimu, oli ng'alina ekirubirirwa) aba azaamu amaanyi buli kaseera.
 - a) Mazima, amasomo mangi mu kufuga eby'obusuubuzi biraze omuwendo omukulu ogw'okuzaamu amaanyi okw'omunda n'omuwendo omutono ogw'okuzaamu amaanyi okw'ebweru.
 - b) Nekkemiya yakozesa okuzaamu amaanyi okwomunda mu 2:17 bweyabakowoola okuzimba bbugwe baleme okuba ekivume nate.

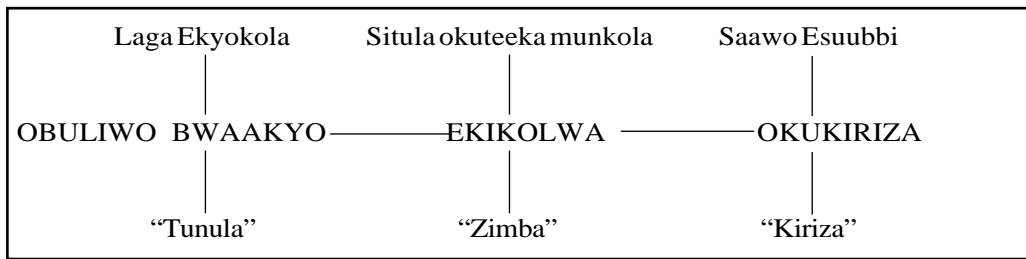
ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

e. Emitendera gy'okuzaamu amaanyi

- 1) Omukulembeze omulungi alaga bulungi omulimu ogwokukolebwa. Olwo aba alina okusitula okuteeka munkola. Ekyenkomerero alina okusaawo esuubi. Emitendera gino giva mu kubeerawo, ne gidda mu bikolwa, ne gidda mu kukiriza.
- 2) Kozesa ekifananyi kino okulaga engeri Nekkemiya gyeyakozesa emitendera gyokuzaamu amaanyi (juliza mu 2:16,17).

Eby'okuwandiika —

EMITENDERA GY'OKUZAAMUAMAANYI

3. Omukulembeze omulungi amanyi engeri eyokukwatamu obulungi okuwakanyizibwa.
 - a. Omukulembeze bwatawakanyizibwa, oba olyawo kitegeeza nti omulimu gwe tagukola butuufu (laba Luka 6:26).
 - b. Okuwakanyizibwa kwekukulembera okulaba omukisa. Omukisa gyegukoma okweyongera, nokuwakanyizibwa gyekukoma okweyongera. Abakulembeze balina okuba nga basobola okuddamu okuwakanyizibwa namagezi.
 - c. Nekkemiya yaddamu bulungi eri okuwakayinzibwa kwonna mu 6:1-8.
 - 1) Yategeera ensibuko yokuwakanyizibwa mu 6:12.
 - 2) N'alyoka era ategeera ekiruubirirwa kyokuwakanyizibwa mu 6:13.
 - 3) Tewali ku byakolebwa okumuwakanya kyeyakiriza kumugya kukyeyali akola nabakozi be. Bo bagenda bugenzi mu maaso ng'amaaso gabwe gali ku kigendererwa so si ku kukuwakanyizibwa Baasigala baluubirira kutuukiriza mulimu.
 - 4) Yakozesa kusaba (4:4, 5, 9) nokussaayo omwoyo (4:6) okulwanyisa okuwakanyizibwa yakozesa namagezi amazaale (4:9)

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

Ekyokulabirako Kyomuwandiisi

Bwoba wekengera nti waliwo anabba emotoka yo osaba newesiga Katonda okujikuuma. Naye nenzigi nozisiba (magezi mazaale).

Weeteremu Eky'okulabirako kyo:

- a) Nekkemiya teyalina kukiriza kwakutebereza yali musajja wabikolwa ate nga musabi. Genderera engeri gyekyogerwa mu 4:9 "ne tusaba ne tusaawo abakuumi"
- b) Ekikolwa tebigyawo kukiriza. Kitundu kya kukiriza.

D. Eneyisa y'omukulembeze nga yegerageranyako.

1. Omukulembeze omukristaayo aluubirira butefaako yekka.
 - a. Omukulembeze omukristaayo amaanyi ge gaba mukufa ku balala, si kwefaako yekka. Omukulembeze alina okuba nga alowooza "kubalala," si eyerowoozako "yekka."
 - 1) Nekkemiya, mu kuwandiika ku bakozi be na biki bye baakola teyefaako. Yafa ku balala byebakola.
 - 2) Omukulembeze omukristaayo aba akiriza okubaako omusango nebweguba si gugwe, era nga tayagala kumusiima nga bwekigwanidde.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

- b. Omukulembeze omukristaayo alina okubang'asobola okwejako amaaso okusobola okugassa kubalala. Bwaba nga mweraliikirivu eri ebizibu bye, olwo aba tajja kusobola kuyamba balala. Alina okuba nga waddembe (gyali) okuweereza. Alina okuba nga waddembe okukwatibwako okusasira abalala.
 - 1) Yesu yasobola okusasira ebibiina kubanga yasobola obutesaako mwoyo wadde ebyetaago bye natunulira abalala nebyetaago byabwe (Laba Mak 6:31-39).
 - 2) Nekkemiya naye yegyako amaaso nawulira okusaasira eri abo bey'ali akulembera (laba 1:4).
- 2. Omukulembeze omukristaayo alaga saddaaka.
 - a. Omukulembeze omukristaayo alina okwewaayo ku lw'abantu be. Alina "okwewaayo" olw'abo bakulembera.
 - 1) Okusinziira ku Baibuli, omwami gwe mutwe (mukulembeze) gw'omukazi mu Abaefeso (5:25) "Wakwewaayo ku lulwe."
 - 2) Omukulembeze bwaba si wamazima mungeri eno, olwo aba tajja kusobola kukulembera bulungi. Bwaba tasobola kuwaayo bulamu bwe kulwabo bakulembera, ekivaamu alekarawo okuzaamu amaanyi kubanga asudde ekigendererwa.
 - a) Nga tolina kiruubirirwa/kigendererwa kya mazima, kiba kizibu okuba omukulembeze.
 - b) Abakulembeze tebasobola kukiriza kulemesebwa byetaago. Tebasobola kukiriza byebagala ne byebayayanira kudda mukkuho lyebyo abantu byebyetaaga.
 - b. Abakulembeze abakristaayo balina okuba abetegefu okwewaayo nga bagenderera engeri gyebabeeramu.
 - 1) Balina okugaana okwejalabya ng'abo bebakulembera baavu
 - 2) Ensong'eno nkulu, oba oli awo okusinga ensonga yonna, kubanga ekakasa obwesimbu bw'omukulembeze (laba 5:14, 17, 18).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

Awokubaganyiza Ebirowoozo

Kubaganya ebirowoozo engeri ebikolwa bya Nekkemiya gyebyalaga obwesimbu bwe nobwesigwa bwe.

3. Abakulembeze abakristaayo balaga obwetowaze.

a. Abakulembeze abakristaayo balina okwetunulira n'obwetowaze. Tebalina kwemanya. Obwetowaze buba nobusobozi okukolagana nabalala

1) Mu 2:17, Nekkemiya yegatta n'abantu.

a) Teyagamba: "kino kizibu kyamwe. Kino Kyemulina okukola."

b) Agamba: "Kino kizibu kyaffe. Kino kyetulina okukola."

2) Mu 4:23, Nekkemiya yateeka ebigambo bino munkola bulijjo.

a) Yakola n'abantu be. Yayimirira nabo naye naddugala engalo.

b) Teyalina malala gamulemesa kukola nyo yali mwetowaze ekimala okukola nabantu babulijjo beyali akulembera.

b. Abakulembeze abakristaayo bakolebwa ku musalaba.

1) Omukulembeze omukristaayo alina okufanana Yesu, oyo eyafanana omusalaba. Mungerieno yokka obuwanguzi bw'okuzuukira mwebubeerera mu bulamu ne mubuweereza bwomukulembeze.

2) Okufanana kw'obulembeze kuno, okusinga mungeri endala yonna, kutondebwawo okuyita mu nkolagana eyanamaddale ne Katonda.

3) Tuyinza okugamba nti omukulembeze omulungi ayinza okukola obulungi bwaba ng'alabwa abantu. Nay'ate, omukulembeze ow'amanyi aba asobola okukola obulungi bwaba ng'ali yekka. Abakulembeze ab'amaanyi bakolebwa okuyita mu biseera byebamala ne Katonda.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

E. Ebiraga Empisa Z'omukulembeze Zetulaba mu Nekkemiya.

Eby'okuwandiika —

1. Okukkiriza (4:14, 15, 20; 6:16).
2. Okusaba (1:4-11; 2:4; 4:4, 5, 9; 5:19; 6:9,14).
3. Okuwulira (2:12).
4. Okutya Katonda (5:9, 15).
5. Yesiga Katonda (2:8, 18).
6. Muntu Wakumanya bintu (1:2; 2:8, 12-15).
7. Ategeera ekikyamu (6:12).
8. Takoma kukwogera, muntu wabikolwa (2:17).
9. Ateeka mu nkola (3:21-23, 28-30).
10. Okugumikiriza (4:21).
11. Ategeera eky'okola (2:12-16).
12. Obwesimbu (5:9-12, 14-19).
13. Okutegeka (2:6-8, 11-16).
14. Okuba n'amaanyi (6:11).
15. Wabukodyo (2:5-8).
16. Obusungu bwakatonda (5:6).
17. Obukumi eri abasobola okulumbibwa (4:13).

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

V. Enfanana Yempisa Y'obutefaako wekka.

A. Enyanjula y'obutefaako wekka.

1. Oba oly'awo ekigambo kyetuyinza okutuukako amangu ekitegeeza empisa zomukristaayo kwekuba nga **“tewefaako wekka.”**
 - a. Obutefaako wekka kyekitundu kyempisa zomuntu ekisobola okwerabira ebyetaago byo okusobola okujjukira ebyetaago byabalala.
 - b. Obutefaako fekka yempisa ekiriza Yesu okuba mufte "si ku bwange nate, naye Kristo ye mulamu munze (Bag 2:20)."
2. Mu bufunze, tujja kulaba ezimu ku ngeri zobulamu bwa Francis owa Assisi, owomu byafaayo bye Kkanisa eyaliwo mu kyasa kye 1200, okusobola okuteegera obulungi ddala ekigendererwa kyobutefaako wekka mu mpisa z'omukristaayo. Bangi ku bakulembeze abalala ebyokulabirako mu byafaayo by'ekanisa (nga Martin Luther, nabalala) abandibadde balondebwa.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Francis ow' Assisi yatambulira mu bulamu obw'obutefaako yekka. Kyeyasinga okwagala kwekuba nga talimu ka "nze" "kyange" ngayita mu kufanana obulamu bwa Yesu. Obulamu bwe bwali obulamu obuzidwa obugya kubanga yakiriza omwoyo eyakulembera Yesu okugenda ku musalaba (Mat 16:25). Yakiriza omwoyo ow'obutefaako yekka. Ngeri ki zoyinza okutambulira mu butefaako wekka?

B. Eddembe N'obutefaako wekka.

1. Eddembe ligenda n'obutefaako wekka nga obuddu bwebugenda n'obukodo. Obukodo butufuula baddu eri ffe. Obuteefako wekka butufuula baddembe gyetuli nokuba abeddembe okuweereza Katonda n'abalala.
2. Francis ow'Assis yafuna eddembe okuyita mu buteefako yekka.
 - a) Olumu, bweyali ngalaba eddembe ly'ekinyonyi. Yakigoberera okutuuka ku kasolya k'enyumba natambula mpola atuuke ekinyonyi wekyali. Ekinyonyi nekibuuka. Ekinyonyi kyali kyaddembe.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

b) Francis naye yayagala okubuuka. Yayagala okuba ow'eddembe. Yakimanya nti okusobola okubuuka yali alina okuba nga muwewufu. Yali alina okwetikula omugugu gweyali yeetise. Yali alina okufa eri okweyagala yekka.

c) Tunulira Mat 11:28-30 kyetegeeza okusenziira ku kutegeeza kw'eddembe.

3. Eddembe lyasindika Yesu kumusalaba (2 Kol 3:17)."

Ekyokubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku kutegeeza kwa Bag 5:13 ne 1 Peet 2:16 engeri gyebikwatagana n'eddembe n'obutefaako wekka.

C. Essanyu n'obutefaako wekka

1. Essanyu kibala kya buteefako wekka. Okunyikaala kibala kya bukoddo.

a. Francis yagamba abagoberezi be nti bwali buvunanyizibwa bwabwe okuba abasanyufu nokuyimusa emitima gy'abalala.

b. Francis yali musajja musanyufu kubanga empisa ye eyobutefaako yali yamazima. Yali teyekaka bwekasi. Yakikola ayagala kubanga yayagala okufanana kristo. Bwekityo nekiba nti, okubonabona kwe nokwefuga yabikola mu ssanyu.

2. Obutefaako wekka obwa mazima bukakasibwa n'omwoyo ow'okusanyuka.

a. Francis yayagala okusiiba. Tegwali mugugu gyali. Teyakunyumirwa kubanga yali anyumirwa okwebonereza. Yakunyumirwa kubanga ebiruubirirwa bye byali byamazima.

b. Omwoyo gwekinaddini oba obutefaako wekka guleeta ssanyu.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri kino gyekiri ekyamazima mu byawandiikibwa bino:
Mat 13:44; 2 Kol 8:2; Baf 2:17,18.

Eby'okuwandiika —

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

GENDERERA: Bino ebigambo byayogerwa ku Francis nga bisinziro ku bulamu bwe obw'obutefaako.

D. Ebyayogerwa Francis owe Assisi.

1. “Ekisinga ekisa nebirabo ebyo Mwoyo omutukuvu kristo byeyawa Ekanisa, kwekuwangula omuntu (gwe), n'okwewaayo olwokwagala kwa Kristo okugumikiriza obulumi, okuvumibwa, okuswaala nebyetaago (laba Luk 6:22, 23).”²
2. Ng'ayogera ku magezi, obwangu, obwavu, obwetowaze, okwagala n'okugonda ng'amaanyi, Francis agamba: "kubanga okuva eri Mukama, amaanyi amatukuvu, kwekugenda mumaaso. Era tewali kyetuyinza kukola awatali kwekyawa."

VI. Empisa

A. Enyanjula y'empisa.

1. Okuyiga Eneyisa y'omukristaayo, tulina okugenderera ekigendererwa ky'empisa. Obulamu bw'ekikristaayo busaana bubeere obulamu obujjude empisa. Empisa zino zirina okuba nga ziwagirwa okwagala kristo.
2. Ekigambo omuyigirizwa kiva mu kigambo kyekimu ekitegeeza empisa. Omukristaayo omuyigirizwa y'oyo agoberera Kristo nayigiriza obulamu bwe empisa ze.
3. John Wesley, eyatandikawo omugendo Gwekimethodist, yali omusajja owempisa. Yali omusajja alina enkola (omwava erinya aba Methodist "omuntu alina enkola") mukutambula kwe ne Katonda.
 - a. Nay'ate teyali muntu wa nkola ye empaatikewo. Obukristaayo bwe si kye kintu kyeyekakako.
 - b. Yali mukristaayo eyewereddeyo ddala mu mazima. Obukristaayo bwe (nempisa ezagenderako) kyekintu kyeyakola n'eddembe ate nga musanyufu.
 - c. Empisa ze, zali zisinga ekintu ekirala kyonna, engeri yokutunulira n'okutegeka amaanyi amangi, okwewaayo n'okwagala kweyalina eri Kristo.
4. Tujja kukozesa obulamu bwa Wesley mubufunze okuyiga engeri empisa gyeziri ensonga enkulu mu Neeyisa yomukristaayo. Abokulabirako bangi mubyafaayo byekanisa (nga John Calvin) Balilondedwa.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

B. Kiraabu Entukuvu.

Eby'okuwandiika —

1. Nga Wesley akyali muto, yakulemba ekibiina ekiyitibwa "Kiraabu Entukuvu." Kiraabu eno nebangako nempisa zaayo.
 - a. Baasiibanga emirundi ebiri buli wiiki.
 - b. Baalinanga ekiseera ky'okutendereza, okusaba nokuyiga baibuli nga bali wamu okuva essawa 11 ez'okumakya okutuuka essawa 3 ezokumakya buli lunaku.
 - c. Basabiranga abaavu okuva ku ssawa 12 ez'akawungeezi okutuuka ku ssawa 1 ey'akawungeezi.
 - d. Basomeranga wamu ebyawandiikibwa nebitabo ku Katonda okuva ku ssawa 1 eyakawungeezi okutuusa ku ssawa 3 ezeikiro ennaku taano mu wiiki.
2. Abomu Kiraabu Entukuvu baalina empisa yaabwe. Nay'ate, empisa tebazirina kubeera bubeezi bampisa. Empisa zaabwe zawagirwa okwagala Katonda kwebaalina nokwagala okumanya Katonda.

C. Ddembe so si Nkola yaffe

1. Empisa eyaliwo eya ba Methodist (Ba nkola yaffe) abasooka eyinza okulabika eri abamu nga eri mu nkola yaffe.
 - a. Nay'ate, omugendo Methodist gwali teguli ku mpisa omuntu zasobola okukola, naye kukulungamizibwa kw'omwoyo omutukuvu nokwagala okubeera mu ntabagana ennungi ne Katonda.
 - 1) Empisa zagobererwa olwokwagala obutukuvu si ye yali enkomerero. Yali bubeezi ngeri yakutuuka ku nkomerero, nga kwe kwaali okwagala kwabwe okutabagana obulungi ne Katonda.
 - 2) Ekigendererwa ky'empisa tekyali kukaka bantu, kubaako kyebakola. kwali kwaniriza bantu okujja okuba mubulamu obulungi mu kristo.
 - b. Okukakibwa empisa kireetera okukakata ku nkola. Nay'ate, empisa ezijja olw'okulungamizibwa omwoyo omutukuvu nokwewaayo okukiriza bireetera omuntu eddembe nobulamu.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

2. Empisa si kwekulokoka. Zikolebwa bukolebwa.

- a. Kwekuddamu Katonda okugamba nti, "Njagala kukuwa bulamu bwange bwonna kubanga wampa obulamu bwo bwonna." Empisa kyekyokukozesa ekisobola okukozesebwa "okukola obulokozi bwo" (Baf 2:12).
- b. Bwekityo, empisa okusinga zi kwatagana nakwetukuza okusinga bwekiri nobulokozi. Bwetunewaayo eri omulimu gw'omwoyo okututukuza, tujja kweyongera okuba ab'empisa mubuli kimu mubulamu bwaffe.
- c. Ekigendererwa ky'empisa mu Neeyisa yomukristaayo erina kuba ku butukuvu na nkolagana ne Katonda.
 - 1) Omukristaayo alina okuba n'empisa okusobola okufuga omubiri gwe (1 Kol 6:12-20).
 - 2) Empisa ezo zirina okusukka "empisa z'omubiri." Zirina okukolebwa mu ngeri yobwa Katonda (1 Tim 4:7, 8).
 - 3) Okusinga ebirala byonna, Eneeyisa y'omukristaayo erimu empisa erina okutunulizibwa okumala akaseera ne Katonda. Tulina okuyigiriza nokukuuma ebirowoozo byaffe okubeera buli kaseera mu maaso ga Katonda. Tulina okwemanyiiza okutegeka era n'okuba nentegeka bulijjo ng'ejja kutuwa akakisa okumala ekiseera ne Katonda.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri Abakristaayo abasooka gyebalagamu empisa mu neeyisa yabwe.
Yogera ku bigenderamu n'okusoomoza ebyo mu Bik 2:42.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —

Eneeyisa Y'omukristaayo: Awo'okujuliza

¹F.B. Meyer, Moses (Fort Washington, PA: Christian Literature Crusade, 1978), p. 101.

²D.K. Chesterton, St Francis of Assisi (Omutuukuvu Francis owa Assisi) (Garden City, N.Y.: Image Books, 1957).

³Ibid.

ENEYISA Y'OMUKRISTAAYO

Eby'okuwandiika —